

SOUČASNÝ STAV A VÝVOJ REKULTIVAČNÍCH PRACÍ, REALIZOVANÝCH NA DIAMO, STÁTNÍ PODNIK ODŠTĚPNÝ ZÁVOD ODRA OSTRAVA

Květoslava Hrubá

DIAMO, s.p. o.z. ODRA, Sirotčí 1145/7, 703 86 Ostrava – Vítkovice, e-mail:hruba@diamo.cz

DIAMO, státní podnik odštěpný závod ODRA vznikl k 1.1. 2002 prodejem části OKD, a.s. odštěpného závodu Důl Odra, který plnil funkci „útlumového závodu“ v souladu s usnesením vlády České republiky č. 453 ze dne 9.5.2001. Na DIAMO, státní podnik odštěpný závod ODRA bylo převedeno vlastnické právo a převzaty závazky související s útlumovou částí podniku OKD, a.s.

V rámci rekultivací byly převzaty také nedokončené stavby, které byly součástí převzatých dobývacích prostorů. Jednalo se o stavby v různém stupni rozpracovanosti, které byly zahajovány postupně od r. 1993 do převzetí utlumené části revíru firmou DIAMO. V letošním roce bude ukončena poslední z těchto převzatých staveb. V následující tabulce je pro názornost uveden přehled těchto staveb, včetně plošných výměr. Veškeré takto zrekultivované pozemky byly předány vlastníkům.

P.č.	Název S-R stavby	Rok ukončení	Plocha v ha
1	Sanace a rekultivace nádrží Pilík 1 a 2	2003	7,4
2	Rekultivace nádrží Pilík – odkapná plocha	2003	3,2
3	Sanace a rekultivace nádrže Pilík 1 jih	2004	1,6
4	Revitalizace Kuběnovy kolonie	2004	8,6
5	Rekultivace bývalého hřbitova v Hrušově	2004	4,1
6	Rekultivace nádrže č. 1	2004	1,1
7	Zalesnění zemníku Petr Bezruč	2005	1,2
8	Rekultivace u Heřmanické vlečky	2007	12,4
9	Rekultivace kotliny u větrné jámy	2007	14,0
10	Rekultivace území ČOV Lhotka	2008	37,3
	Celkem		90,9

Od r. 2002 byly zahajovány rekultivační stavby již v působnosti našeho závodu. V tomto roce byl zpracován rozsáhlý materiál pod názvem „Generel zahlazení následků hornické činnosti v DP DIAMO s.p., o.z. ODRA“, který upřesňoval řešení sanací do konce útlumu. Aktualizace tohoto materiálu byla zpracována v r. 2006 pod názvem „Koncepce zahlazování následků hornické činnosti na krajině a životním prostředí“. Tento materiál byl projednán se všemi dotčenými orgány státní správy a je pro náš podnik závazný při konečném řešení následků zahlazování hornické činnosti na Ostravsku. Zpracování aktualizace tohoto programu předpokládáme ještě v r. 2010.

Probíhající rekultivační práce jsou spojeny s uvedením pozemků dotčených hornickou činností, do stavu, který odpovídá současným požadavkům na vytvoření funkční krajiny. Technologie rekultivace se liší podle budoucího využití rekultivovaných ploch. V rámci technické rekultivace s tím souvisí přeložky inženýrských sítí (el.vedení, plynovody, průmyslová trubní vedení, telefonní přípojky apod.), úprava vodohospodářských poměrů

oblasti (např. obnovení vodotečí, úprava gravitačních spádů, čištění toků a vodních děl apod.), vytvarování terénu do konečného požadovaného reliéfu (např. závozem území inertními odpadními materiály a certifikovanými materiály určenými pro rekultivační účely) a překryv vytvarovaného území biologicky oživitelnými zeminami pro finální úpravu.

Přehled rekultivačních staveb, které jsou, popřípadě byly realizovány od r. 2002 v rámci útlumového programu, je uveden v následující tabulce:

P.č.	Název S-R stavby	Doba realizace	Plocha v ha
1	Rekultivace kalových nádrží Pokrok	2002 – 2011	5,0
2	Rekultivace odvalu Jeremenko	2002 - 2009	9,0
3	Rekultivace ploch po odvalu větrné jámy Řepiště	2003 - 2006	1,4
4	Rekultivace odvalu Ludvík – 2. etapa	2003 - 2003	1,8
5	Stabilizace severního svahu odvalu Heřmanice	2003 - 2008	1,1
6	Úpravy terénu v areálu Žofie	2004 - 2004	0,5
7	Rekultivace bývalé skládky uhlí Pokrok	2005 -2010	1,5
8	Sanace vodní nádrže na lokalitě Barbora	2005 - 2010	0,6
9	Úprava pozemků v areálu Petr Cingr	2006 - 2010	1,1
10	Dolesnění ploch na odvale Hedvika	2007 - 2012	0,4
11	Sanace odkalovacích nádrží Jeremenko	2008 - 2017	12,9
Celkem			35,3

Revitalizace Moravskoslezského kraje

V r. 2002 byla zahájena organizační a finanční intervence státu v oblasti ekologické a částečně hospodářské revitalizace regionů s aktivní nebo ukončenou hornickou, popřípadě hutnickou činností, která se stala významným opatřením k úspěšnému dokončení transformace a restrukturalizace uhelného a hutnického průmyslu.

V rámci privatizace těžebních podniků převzaly společnosti od státu nejen těžební lokality, ale i rozsáhlá území určená k ekologické revitalizaci, na něž nebyla vytvořena potřebná finanční rezerva. Na tuto skutečnost nebylo pamatováno ani v privatizačních projektech, takže nebylo odpovídajícím způsobem dořešeno finanční vypořádání škod vzniklých v souvislosti s těžbou uhlí. Finanční rezervu potřebnou na rekultivaci postižených území, si těžební společnosti povinně vytvářejí až od r. 1994 na základě novely horního zákona (č. 168/1993 Sb.).

V současné době legislativní podmínky financování programů upravuje ustanovení § 5 odst. 3 zákona č. 178/2005 Sb. O zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky, ve kterém je uvedeno, že majetek určený k privatizaci, výnosy z prodeje majetku určeného k privatizaci a zisk účasti státu v obchodních společnostech lze použít v souladu s rozhodnutím vlády k těmto účelům:

- 1) K úhradě nákladů na odstraňování škod na životním prostředí způsobených dosavadní činností podniků.
- 2) K úhradě nákladů a podpoře investičních a neinvestičních akcí spojených s nápravou škod způsobených na životním prostředí těžbou nerostů a na revitalizaci území.

- 3) K finanční podpoře projektů rozvoje území určených pro průmyslové využití schválených vládou.

Vzhledem k rozdílnému charakteru prací je každá žádost posuzována individuálně v Meziresortní komisi, která je jmenovitě schválena vládou ČR. Meziresortní komise při hodnocení projektů klade velký důraz na to, aby věcný obsah projektů byl v souladu se záměry obcí a aby navrhované řešení komplexní revitalizace území postiženého důlní činností, vždy vycházelo z územních plánů obcí a regionů.

Základní podmínky pro přijetí žádosti:

- Dílo musí řešit odstranění ekologických škod vzniklých v souvislosti s těžební činností státních těžebních společností v období před jejich privatizací.
- Je nutné doložit doklady o povolení realizace díla pravomocnými orgány nebo prohlášení, že tato podmínka bude splněna nejpozději při vyhlášení veřejné zakázky.
- Stavba musí být v souladu se schválenými územními plány obcí.

Výběr zhotovitel prací:

Výběr zhotovitele se provádí ve smyslu zákona č. 137/2006, Sb. O veřejných zakázkách. Zadavatelem je Ministerstvo financí ČR a výběr dodavatele je prováděn komisí pro posuzování a hodnocení nabídek, která je jmenovitě schválena vládou ČR. Komise hodnotí došlé nabídky podle kritérií stanovených v oznámení zadávacího řízení.

Řešení Revitalizace Moravskoslezského kraje

Vláda České republiky přijala dne 25.3.2002 usnesení č. 295, ve kterém vzala na vědomí potřebu posílení zdrojů pro revitalizaci Moravskoslezského kraje. Jednalo se zejména o posílení řešení důsledků ekologických zátěží vzniklých před účinností novely zákona č. 44/1988, Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství, která řešila vytváření finančních rezerv na rekultivace území a dále důsledků restrukturalizace hutnictví.

V souladu s usnesením vlády byly ve spolupráci se zmocněncem vlády Ms kraje pro řešení problémů spojených s revitalizací a pracovníky krajského úřadu Ms kraje soustředěny projekty pro řešení ekologické revitalizace regionu. Vláda souhlasila v lednu 2004 se záměrem postupně vyčlenit do konce r. 2008 částku 20 mld. Kč z privatizačních výnosů na odstraňování ekologických škod. Dne 30. listopadu 2006 byla usnesením vlády č. 1356 nově ustanovena Meziresortní komise, která je organizačně zajišťována Ministerstvem průmyslu a obchodu společně s Ministerstvem financí ve spolupráci se všemi dotčenými subjekty. Předsedou komise je zástupce Ministerstva průmyslu a obchodu, místopředsedou je zástupce Moravskoslezského kraje. Činnost komise pro posouzení a hodnocení nabídek organizačně zajišťuje Ministerstvo financí.

Usnesením vlády ČR ze dne 22.srpna 2007 č. 931 byl termín provádění revitalizačních akcí Moravskoslezského kraje prodloužen do konce roku 2018.

Přehled rekultivačních akcí o.z. ODRA realizovaných v rámci programu Revitalizace Moravskoslezského kraje

Již od počátku schválení programu Revitalizace Moravskoslezského kraje jsou předkládány Meziresortní komisi ke schválení projekty, řešící sanaci a rekultivaci území dotčeného těžbou černého uhlí. V současné době je v rámci programu Revitalizace Moravskoslezského kraje realizováno celkem 10 sanačně – rekultivačních staveb. Jedna stavba již byla v r. 2006 ukončena a pozemky byly předány vlastníkům k užívání.

Přehled realizovaných staveb včetně nákladů je uveden v následující tabulce:

Název S-R stavby	Plocha v ha	Schváleno v MRK	Zahájení stavby	Předpoklad ukončení	Náklady na stavbu v tis.Kč
Rekultivace odvalu Žofie	9	12/2002	2003	2006 *	1 840
Rekultivace Rudná 5.st – podél ul. Polanecká	6,6	12/2002	2005	2012	4 780
Odvodnění pozemků jižně od rybníka Kuboň	3,4	12/2002	2005	2010	1 999
Rekultivace území nádrže NP 1	30	04/2005	2006	2024	97 560
Sanace Salma	1,8	12/2005	2007	2013	5 975
Rekultivace odvalu Oskar	5,2	01/2007	2007	2013	5 105
Úpravy na Orlovské stružce – lokalita U hřiště	0,5	08/2006	2007	2008	5 478
Sanace a rekultivace nádrží Stachanov	9,9	05/2007	2008	2014	45 316
Sanace sesuvného území Urx	0,02	01/2007	2008	2013	5 839
Sanace odvalu Václav	7,0	06/2005	2008	2014	16 448
Úprava toku Sušanky	0,2	01/2007	2008	2009	1 967
Celkem	73,62				192 307

* Stavba již byla ukončena

Přehled sanačně – rekultivačních staveb, schválených v Meziřesortní komisi

V Meziřesortní komisi byly schváleny k realizaci v rámci programu Revitalizace Moravskoslezského kraje celkem další 3 sanačně – rekultivační stavby, ale dosud nebylo zahájeno výběrové řízení na dodavatele prací. U akce Úprava odlehčovacího kanálu Ščučí bude v rámci revitalizačního programu zpracována i PD pro stavební řízení.

Název S-R stavby	Plocha v ha	Schváleno v MRK	Předpoklad zahájení	Předpoklad ukončení	Náklady na stavbu dle PD v tis.Kč
Odvodnění zamokřených pozemků Ščučí	33,4	05/2007	2009	2015	6 395
Úprava odlehčovacího kanálu Ščučí	5	12/2007	2010	2013	142 250
Rekultivace nad vlečkou	2,6	12/2007	2009	2015	2 270
Celkem	41,0				150 915

Přehled sanačně – rekultivačních prací, které jsou postupně připravovány ke schválení

Tyto projekty jsou většinou v různém stádiu přípravy – jednání s majiteli pozemků, zpracování projektové dokumentace, vyřizování povolení ke stavbě (územní a stavební řízení). Postupně budou tyto stavby odesílány do Meziřesortní komise ke schválení k realizaci v rámci programu Revitalizace Moravskoslezského kraje. V následující tabulce je uveden přehled těchto staveb, plochy jsou prozatím stanoveny podle předpokladu, konečná výměra bude určena až při zpracování PD a projednání v územním a stavebním řízení.

Název S-R stavby	Plocha v ha	Stadium přípravy
Rekultivace u ulice Hlučinské	10,0	Zpracování PD a projednávání stavby
Rekultivace odvalu Urx	12,0	Přepracování a úprava stávající PD
Rekultivace odvalu Rychvald	1,9	Zpracování PD a projednávání stavby
Úprava poz. V Petřvaldě – lok. U Bužkovce	0,5	Zpracování PD a projednávání stavby
Sanace lokality U Balatonu	8,0	Zpracování PD a projednávání stavby
Odvodnění pozemků podél Mariánskohorské	2,2	Zpracování PD a projednávání stavby
Odvodnění zamokřených pozemků v Paskově	0,2	Zpracování PD a projednávání stavby
Rekultivace Rudná – 3. st. Koráby	25,0	Zpracování PD a projednávání stavby
Revitalizace území Vrbice	193,0	Přípravné práce (pozemky)
Rekultivace odvalu Koblov	8,0	Přípravné práce (pozemky)
Úprava odvodnění vodoteče Mlýnka	1,0	Přípravné práce (pozemky)
Celkem	261,8	

Závěr

Rekultivace ve svém důsledku zmírňují negativní dopady hornické činnosti v regionu. Jde o dlouhodobý proces, ve kterém se bude provádět postupná sanace a rekultivace poškozených území a tím i částečná eliminace negativních dopadů této činnosti na složky životního prostředí.

V tomto procesu obnovy krajiny postižené důlní činností má vládní program Revitalizace Moravskoslezského kraje nezastupitelné místo a dotace tohoto vládního programu výraznou měrou přispěly k urychlení realizace rekultivačních prací naším odštěpným závodem.

Použitá literatura

- [1] Kaštovský Vít: Pravidelná roční hodnotící zpráva vládě ČR o vývoji programu ekologické revitalizace
- [2] OKD, Rekultivace, a.s. – Toman Vít: Koncepce komplexního zahlazení následků hornické činnosti na krajině a životním prostředí